

Koll på sex

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

I den här boken kan du läsa om vad sexualitet är, vad som händer när man blir kåt och varför man njuter av sex. Du får också veta mer om normer och om samtycke. Du har rätt att vara dig själv och bestämma över din kropp. Då blir sex något du mår bra av, och det är ju hela poängen.

Serien *Koll på ...* är framtagen för högstadiet men passar också väl för äldre läsare, liksom för de läsare som vill ta steget från böckerna i serien *Fakta om ...* till en lite större utmaning.

LGR 22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Sakprosatexter för ungdomar och vuxna. Beskrivande, förklarande, utredande, instruerande och argumenterande texter. Texternas syfte, innehåll, uppbyggnad och språkliga drag. Kombinationer av olika texttyper. (SV åk 7–9)
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar. (SV åk 7–9)
- Människans reproduktion, sexualitet och identitet samt frågor om relationer, kärlek, ansvar, samtycke och ömsesidighet. Sexuellt överförbara sjukdomar och preventivmedel. (BIO åk 7–9)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.
- kunskaper om biologins begrepp och förklaringsmodeller för att beskriva och förklara samband i naturen och människokroppen.

LGRS 22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att avkoda och förstå olika texter. Sökläsning och läsning mellan raderna. (SV åk 7–9)
- Sakprosatexter för ungdomar. Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter. Texternas syfte, innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag. (SV åk 7–9)
- Människans reproduktion, sexualitet och identitet samt frågor om relationer, kärlek, ansvar, samtycke och ömsesidighet. Sexuellt överförbara sjukdomar och preventivmedel. (NO åk 7–9)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Tala och samtala i olika sammanhang.
- Läsa, förstå och reflektera över olika texter.
- Förklara samband i naturen, i samhället och i människokroppen.

FÖRE LÄSNINGEN

Titta på bokens omslag och diskutera i klassen:

- Vad ser ni på omslaget?
- Vad tänker ni om boken när ni tittar på omslaget?
- På vilket sätt passar omslaget ihop med titeln?

EFTER LÄSNINGEN

Låt eleverna diskutera i grupper eller i klassen:

- Har ni lärt er något nytt?
- Är det något ni undrar över som ni inte har fått svar på?
- Hur var språket i boken? Lätt eller svårt att förstå?
- Varför tror ni att författaren har skrivit den här boken?

FACIT LÄSFÖRSTÅELSE

Sexualitet

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. När börjar kroppen tillverka könshormoner?
I puberteten, mellan cirka 8 och 14 år.
2. Ge exempel på vad könshormoner gör.
Man får hår i armhålorna, hamnar i målbrottet och får starkare sexlust.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

3. Hur hittar man sina egna gränser?
Genom att prova sig fram och känna efter hur det känns i kroppen.
4. Vad menas med att känna frustration?
Man känner irritation och besvikelse.

Lust

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

5. Vilken kroppsdel är viktigast när man blir kåt?
Hjärnan.
6. Vad kallas det när kroppen visar att den är kåt?
Upphetsning.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge egna svar.)

7. Hur kan du göra för att visa att du är attraherad av någon?
Eget svar.
8. Är det något av orden i ordlistan på sidan 13 som är helt nytt för dig?
Eget svar.

Att njuta

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

9. Vilken uppgift har nerverna?
De skickar signaler till hjärnan.
10. Vilket annat ord kan man använda för självssex?
Onani.
11. Vad är endorfiner och oxytocin?
Hormoner som gör att man mår bra.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

12. Varför är det lättare att lära sig att få orgasm själv än tillsammans med någon?
Man kan prova sig fram i lugn och ro. Man behöver inte ta hänsyn till någon annan.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

13. Hur kan man göra om man har sex med någon och den ena får orgasm före den andra?
Eget svar.

Samtycke**Frågor på raden** (Du hittar svaret direkt i texten.)

14. Vad menas med samtycke?
Man måste veta att den man vill ha sex med vill det själv.
15. Vad ska man göra om man är osäker på vad någon annan vill?
Fråga.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

16. Vad menas med kroppsspråk?
Man säger saker med kroppen, vad man vill och inte vill.
17. Vad ska man göra om någon säger ja till att ha sex, men ändå ligger helt stilla?
Då ska man sluta.

Frågor bortom raderna (Fundera, hitta fakta och ge egna svar.)

18. Vilka olika saker är det bra att prata om i ett förhållande, förutom sex?
Eget svar.
19. Varför finns det lagar som handlar om sex?
Eget svar.

Förtryck**Frågor på raden** (Du hittar svaret direkt i texten.)

20. Ge exempel på sexuellt våld.
Våldtäkt, tafsa, säga sexuella saker på ett kränkande sätt.
21. Vad menas med hedersförtryck?
Att inte själv få välja vem man vill vara ihop med, för att familjen vill välja åt en.
22. Hur kan förtryck utövas?
Genom hot, kontroll eller våld.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

23. Får man ha sex när man är under 15 år?
Ja, om man har det med någon som också är under 15.
24. Titta på bilden på sidan 25. Vad säger den?
Ingen annan har rätt att bestämma över min kropp.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge egna svar.)

25. Varför kan man känna skuld och skam fast man är ett offer?
Eget svar.
26. Varför tror du att en del föräldrar vill välja vem deras barn ska bli ihop med?
Eget svar.

Snippa**Frågor på raden** (Du hittar svaret direkt i texten.)

27. Vad kallas snippans känsligaste del?
Klitoris.
28. Vilka öppningar finns mellan de inre blygdläpparna?
Urinröret och slidan.
29. Beskriv slidan.
Som en tunnel med skrynkliga väggar där det alltid är fuktigt.
30. Vad menas med *lubrikation*?
Att det kommer vätska inuti slidan.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

31. Varför är det olagligt att omskära snippor?
Man kan få smärta och problem med snippan.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

32. Kan du några fler ord som betyder samma sak som *snippa*?
Eget svar.

Snopp**Frågor på raden** (Du hittar svaret direkt i texten.)

33. Vilken del av snoppen är känsligast?
Ollonet och strängen.
34. Vilket annat ord finns för *pungkula*?
Testikel.

35. Varför blir penis större och hårdare när man blir upphetsad?

För att den fylls med blod.

36. Vad kallas den del som startar utlösningen?

Prostata.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

37. Varför är det inte olagligt att omskära snoppar?

Det leder inte till smärta och problem med snoppen.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

38. Man kan ibland se folk som har ritat snoppar på olika ställen. Man ser sällan någon som har ritat snippor. Varför tror du det är så?

Eget svar.

Utlösning

Frågor på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

39. Vad kallas den utlösning som kommer från snoppar?

Sperma.

40. Varför märks utlösning från snippor inte lika tydligt som den från snoppar?

Den kommer ofta lite i taget.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

41. När behövs en kondom om man sätter in en snopp i slidan?

När man inte vill ha graviditet.

Första gången

Frågor på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

42. Varför är det inte alltid bra och skönt första gången man har sex?

För att det tar tid att lära sig att ha sex.

43. Vad är sexdebut?

Första gången man har sex med någon annan.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

44. Vad menas med att se på sex som en tävling?

Att man jämför sig med andra.

45. Vad menas med en positiv sexuell relation?

Att det känns bra och bekvämt för båda två.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

46. Hur ska man veta om man vill eller inte vill berätta för någon annan att man har haft sex?
Vad ska man tänka på?
Eget svar.

Samlag**Frågor på raden** (Du hittar svaret direkt i texten.)

47. Vad är ett samlag?
Att ha sex i slidan eller rumpan.
48. Varför måste slidan vara blöt om man ska föra in till exempel en snopp?
Annars kan det göra ont eller skada.
49. Vart kan ungdomar gå för att prata om kroppen, sex och känslor?
Ungdomsmottagningen.
50. Vad kan hända om man försöker ha samlag i rumpan utan glidmedel?
Man kan skada rumpan.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

51. Hur vet man vilken ställning för samlag som är bra?
Om det känns skönt för båda.
52. Slutar inte sex att göra ont om man bara lär sig att slappna av?
Nej, man ska inte göra något som gör ont.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

53. Hur hittar man en ungdomsmottagning?
Eget svar.

Säkrare sex**Frågor på raden** (Du hittar svaret direkt i texten.)

54. Vad skyddar kondom mot?
Graviditet och könssjukdomar.
55. Vad menas med biverkning?
Att man får problem och börjar må dåligt av till exempel preventivmedel.
56. Varför är det extra viktigt att inte få hiv?
Hiv går inte att bota.
57. Kan man få en könssjukdom utan att ha sex?
Nej.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

58. Vilka preventivmedel kan bara användas av tjejer och kvinnor?
P-piller, minipiller, p-stav och spiral.
59. Var gör man en abort?
På en abortmottagning.
60. Varför är det bra att testa sig för könssjukdomar ibland?
För att man kan ha en könssjukdom utan att det märks.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

61. Hur hittar man en ungdomsmottagning?
Eget svar.

Porr**Frågor på raden** (Du hittar svaret direkt i texten.)

62. Ge exempel på hur porr kan göras.
Film, foto, litteratur och teckningar.
63. Vad menas med att porr ofta är ojämsställd?
Det handlar mycket om vad som är skönt för män och mindre om vad som är skönt för kvinnor.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

64. Varför vill många vuxna att unga inte ska använda porr?
Mycket porr är inte som i verkligheten. Unga kan få fel uppfattning om hur sex går till.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

65. Hur skulle du reagera om någon du kände ville vara med i någon form av porr?
Eget svar.

Normer**Frågor på raden** (Du hittar svaret direkt i texten.)

66. Vad är en könsnorm?
En syn på hur man ska vara och vad man ska gilla som tjej eller kille.
67. Vad är en oskuldsnorm?
Att man blir mer eller mindre värd om man har haft sex.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

68. Hur kan du göra för att inte låta normer styra?

Acceptera människor som de är.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge egna svar.)

69. Finns det vissa normer som drabbar tjejer hårdare? Finns det vissa normer som drabbar killar hårdare?

Eget svar.

70. Vad kan man göra om någon säger eller gör sexuella saker "på skämt"?

Eget svar.

Det handlar om dig

Fråga på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

71. Vem ska bestämma över din sexualitet?

Du själv.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

72. Vem kan påverka dina tankar och känslor om sex?

Kompisar, familj, vad folk säger och gör i sociala medier, teveserier, porr och faktaböcker.

Fråga bortom raderna. (Fundera och ge ett eget svar.)

73. Vilka två frågor på sidorna 61–62 tycker du är mest intressanta?

Eget svar.